

ՀՀ արդարադատության նախարար
Հովհաննես Մանուկյանին
պատճենը՝
ՀՀ արդարադատության խորհրդի նախագահ
Արման Մկրտումյանին
ղիմումատուններ՝

Հեղինե Պետրոսյանի ներկայացուցիչներ
Արթուր Սաքունց և Արայիկ Զալյան
ք. Վանաձոր, Տիգրան Մեծ 59

ԴԻՄՈՒՄ

(ՀՀ Երևան քաղաքի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության առաջին
ատյանի դատավոր Մ. Մարտիրոսյանին կարգապահական
պատասխանատվության ենթարկելու մասին)

1.Գործի դատավարական նախապատմությունը.

1.1. 2011թ. նոյեմբերի 29-ին Հայկ Մովսիսյանին մեղադրանք է առաջադրվել ՀՀ քրեական օրենսգրքի 363-րդ հոդվածի 2-րդ մասով, քրեական գործը մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է Սյունիքի մարզի ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարան, նստավայրը՝ Ստեփանակերտ: 2012թ. նոյեմբերի 20-ի դատավճռով Հայկ Մովսիսյանը նույն հոդվածով մեղավոր է ճանաչվել և դատապարտվել ազատազրկման՝ 3 տարի ժամկետով:

1.2. 2012թ. նոյեմբերի 27-ի լույս 28-ի գիշերը, ԼՂՀ քննչական մեկուսարանի 8-րդ խցում Հայկ Մովսիսյանին գտել են մահացած:

1.3. 2012 թվականի նոյեմբերի 28-ին ԼՂՀ գլխավոր դատախազության հատուկ քննչական բաժնում ԼՂՀ քրեական օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի 2-րդ մասի հատկանիշներով հարուցվել է թիվ 12200712 քրեական գործը՝ ԼՂՀ ոստիկանության քրեակատարողական վարչության մեկուսարանի կալանավոր Հայկ Արտավազդի Մովսիսյանի ինքնասպանության դեպքի առթիվ:

1.4. 2013թ. ապրիլի 11-ին ՀՀ գլխավոր դատախազի կողմից ներկայացվել է վերաքննիչ բողոք ՀՀ Սյունիքի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարանի 2012թ. նոյեմբերի 20-դատավճռի դեմ:

1.5. 2013թ. ապրիլի 16-ին ՀՀ վերաքննիչ քրեական դատարանը կայացրել է որոշում ՀՀ գլխավոր դատախազի վերաքննիչ բողոքը բավարարելու մասին, ըստ որի Սյունիքի մարզի ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարանի 2012թ. նոյեմբերի 20-ի դատավճիռը՝ քրեական գործով ըստ մեղադրանքի Հայկ Մովսիսյանի ՀՀ քրեական օրենսգրքի 363-րդ հոդվածի 2-րդ մասով բեկանել է և Հայկ Մովսիսյանին ՀՀ քրեական օրենսգրքի 363-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված հանցանքի կատարման մեջ ճանաչել անմեղ և արդարացրել՝ հանցակազմի բացակայության հիմքով:

1.6. Հայկ Մովսիսյանի վերաբերյալ քրեական գործի վարույթն իրականացրած պաշտոնատար անձանց գործողություններին իրավական գնահատական տալու պատճառաբանությամբ 2013 թվականի մարտի 19-ին որոշում է կայացվել քրեական գործը ՀՀ գլխավոր դատախազության միջոցով ՀՀ հատուկ քննչական ծառայություն ուղարկելու մասին:

1.7. ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության ՀԿԳ քննիչի 2013թ. մարտի 28-ի որոշմամբ թիվ 12200712 քրեական գործի նյութերով հարուցվել է նոր՝ թիվ 62202513 քրեական գործը Հայկ Մովսիսյանի վերաբերյալ քրեական գործի վարույթն իրականացնող պաշտոնատար անձանց պաշտոնական անփութության ենթադրյալ դեպքի առթիվ, ՀՀ քրեական օրենսգրքի 315-րդ հոդվածի 2-րդ մասի հատկանիշներով: Նույն օրը թիվ 12200712 քրեական գործը միացվել է թիվ 62202513 քրեական գործին:

1.8. 2013թ. դեկտեմբերի 10-ի թիվ 62202513 քրեական գործով ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության քննիչ Ա. Բաբայանի կողմից կայացվել է քրեական գործի վարույթը կարճելու մասին որոշում:

1.9. 2014թ. հուլիսի 5-ին դիմումատուներիս կողմից ներկայացվել է դիմում-բողոք ՀՀ գլխավոր դատախազ Գ. Կոստանյանին, պահանջելով վերացնել ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության քննիչ Ա. Բաբայանի 2013թ. դեկտեմբերի 10-ի քրեական գործով վարույթը կարճելու մասին որոշումը և գործը նախաքննության ուղարկելու պահանջով:

1.10. 2014թ. հուլիսի 14-ին ՀՀ գլխավոր դատախազ Գ. Կոստանյանից ստացվել է բողոքը մերժելու մասին որոշում:

1.11. 2014թ. հուլիսի 25-ին դիմումատուներիս կողմից դիմում է ներկայացվել ՀՀ Երևանի կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարան՝ խնդրելով վերացնել ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության քննիչ Ա. Բաբայանի՝ 2013թ. դեկտեմբերի 10-ի քրեական գործով վարույթը կարճելու մասին որոշումը:

1.12. Գործը վարույթ է ընդունվել ՀՀ Երևանի կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի դատավար Մ. Մարտիրոսյանի (այսուհետ՝ նաև դատարան) կողմից և դատական նիստ նշանակվել 2014թ. օգոստոսի 26-ին:

1.13. 2014թ. օգոստոսի 26-ին կայացած դատական նիստի ժամանակ դիմումատու Ա. Զալյանը հանդես է եկել միջնորդությամբ այն մասին, որ դատարանը պարտավորեցնի նախաքննություն իրականացնող մարմինին դատարան ներկայացնել նախաքննության նյութերը, որը դատարանի կողմից բավարարվել է և գործի քննությունը հետաձգվել և նշանակվել է 2014թ. սեպտեմբերի 9-ին:

1.14. 2004թ. սեպտեմբերի 9-ին կայացած դատական նիստին դատարանի կողմից հրապարակվել է այն փաստաթղթերի ցանկը, որոնք նախաքննության մարմնի կողմից ներկայացվել են դատարան¹, չբավականացնելով նախորդ դատական նիստին բավարարված միջնորդության կատարումը դիմումատու Ա. Զալյանի կողմից ներկայացվել է ևս մեկ միջնորդություն այն մասին, որ նախաքննության մարմնի կողմից ներկայացված նյութերը դա քրեական գործի վարույթը կարճելու մասին որոշման հիմքում ընկած բոլոր նյութերը չեն և միջնորդել է պարտավորեցնել նախաքննությունը իրականացրած մարմնին անբողոքությամբ

1. գործի վարույթը կարճելու մասին որոշում, գրություն, ՀՀ Գլխավոր դատախազի որոշումը դիմումատուիս դիմումը մերժելու մասին, դատաբժշկական փորձաքննություն նշանակելու մասին որոշում, դատաբժշկական փորձաքննության թիվ 2 եզրակացություն, կրկնակի դատաբժշկական փորձաքննություն նշանակելու մասին որոշում, ՀՀ վճռաբեկ դատարանի որոշում:

դատարան ներկայացել թիվ 62202513 քրեական գործի նյութերը, որի վերաբերյալ դատարանը կայացրել է որոշում այն մերժելու մասին:

1.15. Դիմումատու Ա. Զալյանի կողմից ներկայացվել է նախագահող դատավոր Մ. Մարտիրոսյանի ինքնաբացարկի միջնորդություն՝ պատճառաբանությամբ, որ Հ. Մովսիսյանի դատական պաշտպանությունը իրական չէ և դատարանը դրսևորում է կողմնակալ վերաբերմունք կողմերի նկատմամբ, միննույն ժամանակ խախտում է քրեական դատավարության օրենսգրքի 290-րդ, Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայի 2-րդ, 6-րդ և 13-րդ հոդվածները: Ներկայացված միջնորդությունը դատարանի կողմից մերժվել է:

1.16. Նախագահող դատավոր Մ. Մարտիրոսյանի կողմից նույն օրը գործի քննությունը շարունակելով, չունենալով քրեական գործի վարույթը կարճելու մասին որոշման հիմքում ընկած քրեական գործի ամբողջական նյութերը, կայացնում է որոշում ներկայացված դիմումը մերժելու մասին (որը մինչ օրս դիմումատուիս չի հանձնվել):

2. Դատավոր Մ. Մարտիրոսյանի կողմից թույլ տրված խախտումները.

Սույն գործի քննության ընթացքում դատավոր Մ. Մարտիրոսյանի կողմից խախտվել է արդարադատության բուն էությունը, որի կապակցությամբ ՀՀ դատական օրենսգրքի 153-րդ հոդվածի 2-րդ մասին 1-ին և 2-րդ կետերին համապատասխան՝ դատավոր Մ. Մարտիրոսյանի նկատմամբ պետք է հարուցել կարգապահական վարույթ հետևյալ պատճառաբանությամբ և հիմքերով.

2.1. Դատարանի կողմից խախտվել է ՀՀ Սահմանադրության 18-րդ հոդվածի 1-ին, ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 17-րդ և 290-րդ հոդվածները.

2.1.1 ՀՀ սահմանադրական դատարանը իր 2009թ. դեկտեմբերի 7-ի ՄԴՌ-844 որոշման 5-րդ կետում հայտնել է, որ մինչդատական վարույթում հետաքննության և նախաքննության մարմինների, (...) որոշումների և գործողությունների դատական բողոքարկման ինստիտուտը (ՀՀ քր. դատ. օրենսգրքի 278 հոդվածի 2-րդ մաս, 290 հոդված) որպես քրեական վարույթում անձի իրավունքների ու ազատությունների պաշտպանության միջոց՝ կոչված է երաշխավորելու ՀՀ Սահմանադրության ինչպես 18 և 19 հոդվածներում, այնպես էլ 3, 14, 14.1, 16, 17 և անձի իրավունքների ու ազատությունների պաշտպանության սահմանադրաիրավական սկզբունքի գերակայությունն արտացոլող բազմաթիվ այլ հոդվածներում ամրագրված նորմերի կենսագործումը: Այն կոչված է ապահովելու անձի՝ ինչպես սահմանադրական, այնպես էլ օրենքով երաշխավորված այլ իրավունքները, ազատությունները՝ վերոհիշյալ պետական մարմինների ու պաշտոնատար անձանց անօրինական (անիրավաչափ) որոշումներից ու գործողություններից, և իրացվում է արդարադատական առանձնահատուկ գործառույթի՝ մինչդատական վարույթի նկատմամբ դատական վերահսկողության միջոցով:

Վկայակոչված որոշմամբ դատարանը հայտնել է, որ «ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի, վերջինիս՝ «Դատական վերահսկողությունը մինչդատական վարույթի նկատմամբ»

վերտառությունը կրող 39-րդ գլխի նորմերի համալիր վերլուծությունը վկայում է, որ հետաքննության մարմինների, քննիչի, դատախազի և օպերատիվ-հետախուզական գործունեություն իրականացնող մարմինների որոշումների և գործողությունների օրինականության վերաբերյալ բողոքների քննությունը, որպես մինչդատական վարույթի նկատմամբ դատական վերահսկողության գործառնություն, ունի իր առանձնահատուկ խնդիրներն ու նպատակները, մասնավորապես՝ բողոքարկվող որոշումների և գործողությունների օրինականությունը (ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի և օրենսդրության այլ ակտերի պահանջներին համապատասխանությունը) ստուգելու արդյունքում պարզել անձի (կասկածյալի, մեղադրյալի, պաշտպանի, սուժողի, քրեական դատավարության այլ մասնակցի կամ այլ անձի) իրավունքների և ազատությունների խախտման փաստը և կայացնել համապատասխան որոշում՝ անձի իրավունքների և ազատությունների խախտումը վերացնելու՝ վարույթն իրականացնող մարմնի պարտականության, կամ բողոքը մերժելու վերաբերյալ:

2.1.2 ՀՀ Սահմանադրության 18-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ «Յուրաքանչյուր ոք ունի իր իրավունքների և ազատությունների դատական, ինչպես նաև պետական այլ մարմինների առջև իրավական պաշտպանության արդյունավետ միջոցների իրավունք»:

Սահմանադրությամբ ամրագրված մարդու իրավունքների և ազատությունների պաշտպանության արդյունավետ միջոցների շարքում առաջնային տեղ է գրավում դատական պաշտպանության իրավունքը, իսկ քրեական գործի մինչդատական վարույթի ընթացքում դատական պաշտպանության իրավունքի արդյունավետ իրականացման երաշխիքներից է դատական վերահսկողությունը մինչդատական վարույթի նկատմամբ:

Ըստ ՀՀ վճռաբեկ դատարանի թիվ ԱԴԴ 1/0003/11/08 վճռի՝ մինչդատական վարույթի նկատմամբ դատական վերահսկողության խնդիրներն են՝

- դատավարության մասնակիցների և այլ անձանց իրավունքների և ազատությունների, օրինական շահերի պահպանության ապահովումը,
- դատավարության մասնակիցների և այլ անձանց խախտված իրավունքների և ազատությունների վերականգնումը մինչդատական վարույթում:

Մինչդատական վարույթի նկատմամբ դատական վերահսկողությունը դատավարական օրենքով նախատեսված միջոցների համակարգ է, որն ուղղված է դատական իշխանության սահմանադրական գործառնությունների իրականացմանը գործի մինչդատական վարույթում՝ նպատակ ունենալով թույլ չտալ անձի իրավունքների և ազատությունների անօրեն և չհիմնավորված սահմանափակումներ, ինչպես նաև վերականգնել խախտված իրավունքներն ու ազատությունները:

Քրեական գործով վարույթը կարճելու կամ քրեական հետապնդումը դադարեցնելու մասին որոշումների բողոքարկման դեպքերն ու դրանց դատավարական ընթացակարգը սահմանված են ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 263-րդ և 290-րդ հոդվածներով:

ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 290-րդ հոդվածի համաձայն՝

«1. Հետաքննության մարմնի աշխատակցի, քննիչի, դատախազի օպերատիվ-հետախուզական գործողություններ իրականացնող մարմինների՝ սույն օրենսգրքով

նախատեսված որոշումների և գործողությունների օրինական և հիմնավոր չլինելու դեմ բողոքները դատարան կարող են ներկայացվել կասկածյալի, մեղադրյալի, պաշտպանի, տուժողի, քրեական դատավարության մասնակիցների, այլ անձանց կողմից, որոնց իրավունքները և օրինական շահերը խախտվել են այդ որոշումներով և գործողություններով, և եթե նրանց բողոքները չեն բավարարվել դատախազի կողմից: (...)

4. (...) Վարույթն իրականացնող մարմինը պարտավոր է դատարան ներկայացնել բողոքի վերաբերյալ նյութեր: Վարույթն իրականացնող մարմինը և դիմողը բացատրություններ տալու իրավունք ունեն:

Նույն հոդվածի 5-րդ մասի իմաստով՝ դատարանը պարտավոր է բողոքի քննության արդյունքներով կայացնել կամ ներկայացված բողոքը մերժելու որոշում, եթե գտնի, որ անձի իրավունքները կամ ազատությունները խախտված չեն, կամ կայացնի որոշում՝ անձի իրավունքների և ազատությունների խախտումը վերացնելու՝ վարույթն իրականացնող մարմնի պարտականության մասին, եթե հիմնավորված կհամարի, որ տեղի է ունեցել անձի իրավունքների կամ ազատությունների խախտում:

Այսպիսով, նախաքննության մարմնի՝ քրեական գործի վարույթը կարճելու վերաբերյալ որոշումները մինչդատական վարույթի նկատմամբ դատական վերահսկողության օբյեկտ են, այդ որոշումների օրինականությունն ու հիմնավորվածությունը՝ դատական վերահսկողության առարկա:

2.1.3. Սույն գործով դիմումատուներս քրեադատավարական օրենքով սահմանված կարգով և ժամկետներում բողոքարկել են քննիչի՝ քրեական գործի վարույթը կարճելու մասին որոշումը նախ վերադաս դատախազին, ապա, ստանալով բողոքը մերժելու վերաբերյալ դատախազի որոշումը, դատարան: ՀՀ Երևանի կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի դատավար Մ. Մարտիրոսյանի կողմից հրավիրված 2014թ. օգոստոսի 26-ին կայացած դատական նիստին դիմումատու Ա. Զալյանը՝ հիմք ընդունելով ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 290-րդ հոդվածի 4-րդ մասով նախաքննության մարմնի վրա դրված պարտավորությունը (նյութերը դատարան ներկայացնելու մասին) հանդես է եկել միջնորդությամբ այն մասին, որ դատարանը պարտավորեցնի նախաքննություն իրականացնող մարմինին դատարան ներկայացնել նախաքննության նյութերը, որը դատարանի կողմից բավարարվել է և գործի քննությունը հետաձգվել և նշանակվել է 2014թ. սեպտեմբերի 9-ին:

2004թ. սեպտեմբերի 9-ին կայացած դատական նիստին դատարանի կողմից հրապարակվել է այն փաստաթղթերի ցանկը, որոնք նախաքննության մարմնի կողմից ներկայացվել են դատարան (գործի վարույթը կարճելու մասին որոշում, գրություն, ՀՀ Գլխավոր դատախազի որոշումը՝ դիմումատուիս դիմումը մերժելու մասին, դատաբժշկական փորձաքննություն նշանակելու մասին որոշում, դատաբժշկական փորձաքննության թվով 2 եզրակացություն, կրկնակի դատաբժշկական փորձաքննություն նշանակելու մասին որոշում, ՀՀ վճռաբեկ դատարանի որոշում), չբավականացնելով նախորդ դատական նիստին բավարարված միջնորդության կատարումը՝ դիմումատու Ա. Զալյանի կողմից ներկայացվել է ևս մեկ միջնորդություն այն մասին, որ նախաքննության մարմնի կողմից ներկայացված նյութերը դա քրեական գործի վարույթը կարճելու մասին որոշման հիմքում ընկած բոլոր

նյութերը չեն և միջնորդել է պարտավորեցնել նախաքննությունը իրականացրած մարմնին անբողջությամբ դատարան ներկայացել թիվ 62202513 քրեական գործի նյութերը, որի վերաբերյալ դատարանը կայացրել է այն մերժելու մասին որոշում:

Նախագահող դատավոր Մ. Մարտիրոսյանի կողմից նույն օրը գործի քննությունը շարունակելով, չունենալով քրեական գործի վարույթը կարճելու մասին որոշման հիմքում ընկած քրեական գործի ամբողջական նյութերը կայացրել է որոշում ներկայացված դիմումը մերժելու մասին (տե՛ս սույն դիմումի 1.13-1.16. կետերը):

Գործի արդարացի քննության սկզբունքն ամրագրող ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 17-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ « (...) քրեական դատավարության ընթացքում օրինականության խախտումների վերաբերյալ բողոքները պետք է մանրակրկիտ ստուգի քրեական վարույթն իրականացնող մարմինը»:

Նշված դրույթը դատարանին պարտավորեցնում է հետաքննության մարմնի աշխատակցի, քննիչի, դատախազի օպերատիվ-հետախուզական գործողություններ իրականացնող մարմինների՝ օրենսգրքով նախատեսված որոշումների և գործողությունների օրինական և հիմնավոր չլինելու դեմ յուրաքանչյուր բողոք ենթարկել մանրակրկիտ ստուգման, իսկ որպեսզի դատարանն իրականացնի իր լիազորությունը՝ օրենսդիրը սահմանել է վարույթն իրականացնող մարմնի պարտավորությունը՝ դատարան ներկայացնել բողոքի վերաբերյալ նյութեր (ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 290-րդ հոդվածի 4-րդ մաս):

Ներկայացված նյութերի հիման վրա դատարանը պետք է ստուգի բողոքարկված որոշումների և գործողությունների օրինական և հիմնավորված լինելը՝ կապված դատավարության մասնակիցների իրավունքների և ազատությունների հնարավոր խախտումների հետ, որի արդյունքում, հիմնվելով հետազոտված նյութերի վրա, բողոք բերած անձանց փաստարկների մանրակրկիտ ստուգմամբ պետք է կայացնի հիմնավորված և պատճառաբանված որոշում՝ խախտումների առկայության կամ բացակայության մասին, առանց կանխորոշելու այնպիսի հարցեր, որոնք պետք է քննարկման առարկա դառնան քրեական գործի ըստ էության քննության ժամանակ:

Սույն գործով բողոք բերած անձի իրավունքների և ազատությունների խախտման առկայության կամ բացակայության մասին հետևության հանգելու համար դատարանը պետք է հետազոտեր բողոքին վերաբերող բոլոր նյութերը, մինչդեռ, ինչպես երևում է նյութերի ուսումնասիրությունից, դատարանը քրեական վարույթն իրականացնող մարմնից անհրաժեշտ նյութեր չի պահանջել, այլ բավարարվել է սակավաթիվ նյութերով, որոնց ուսումնասիրությամբ չէր կարող պարզել տուժողի իրավունքների խախտված լինելու կամ չլինելու հանգամանքը:

Մասնավորապես, դատարան ներկայացված 16.06.2014թ. դիմումի 3-րդ գլուխը² նվիրված էր այն հարցերին, որոնց, ըստ դիմումատույիս, նախաքննության մարմինը չէր տվել համապատասխան պատասխաններ և չէր կատարել համապատասխան քննություն, որոնց վերաբերյալ դատարան ներկայացված դատաբժկական փորձաքննություն նշանակելու մասին որոշումները և եզրակացությունները չէին կարող տալ:

2. Տես սույն դիմումի կից 4.1-ին փաստաթղթի 13-17 էջերը, 3.2.1-3.2.14-րդ կետերը:

Արդյունքում դատարանը, խախտելով ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 17-րդ հոդվածի 4-րդ մասի պահանջը, տուժողի իրավահաջորդի ներկայացուցչի փաստարկների շուրջ անհիմն կերպով քննություն չի կատարել, համապատասխան նյութեր չի պահանջել, չի հետազոտել և բողոքարկված որոշմամբ տուժողի իրավահաջորդի իրավունքների և ազատությունների խախտված լինելու կամ չլինելու վերաբերյալ որևէ եզրահանգում չի կատարել, ինչը մեր գնահատմամբ հանգեցրել է գործի արդարացի քննության սկզբունքի խախտմանը (նման իրավական դիրքորոշում է արտահայտել նաև ՀՀ վճռաբեկ դատարանը նույնական փաստական հանգամանքներ ունեցող ԱԴԴ 1/0003/11/08 կայացված վճռի 15-16-րդ կետերում):

3. Ելնելով վերոգրյալից, ղեկավարվելով ՀՀ Սահմանադրության 95-րդ հոդվածի 5-րդ կետով, ՀՀ դատական օրենսգրքի 111-րդ, 153-րդ, 155-րդ, 157-րդ, 161-րդ հոդվածներով՝

ԽՆԴԴՈՒՄ ԵՄ

3.1. ՀՀ Երևան քաղաքի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարանի դատավոր Մ. Մարտիրոսյանի նկատմամբ հարուցել կարգապահական վարույթ և ենթարկել համապատասխան պատասխանատվության:

4. Կից ներկայացնում եմ.

4.1 16.06.2014թ. ՀՀ Երևան քաղաքի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարան ներկայացված դիմումի պատճենը,

4.2 11.08.2014թ. ծանուցագրի պատճենը,

4.3 09.09.2014թ. ինքնաբացարկիայտնելու մասին միջնորդությունը՝ մերժելու մասին որոշման պատճենը,

4.4 լիազորագրի պատճեն,

4.5 Ա. Զալյանի և Ա. Սաքունցի անձնագրերի պատճենները:

Դիմողի ներկայացուցիչներ՝

Ա. Սաքունց

Ա. Զալյան

20. 09. 2014թ.

Լ Ի Ա Ձ Ո Ր Ա Պ Ի Ր

Հայաստանի Հանրապետություն, քաղաք Երևան
Երկու հազար տասներեք թվականի հունիսի քսանվեցին

Ես, Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի Հեղինե Հարությունի Պետրոսյան, ծնված 08.03.1972թ. (հազար ինն հարյուր յոթանասուներկու թվականի մարտի ութին), անձնագիր AN 0481794 տրված 049-ի կողմից 21.05.2013թ., հաշվառված Հայաստանի Հանրապետություն, քաղաք Հրազդան, Վանատուր քաղ. տուն 552 (հինգ հարյուր հիսուներկու) հասցեում լիազորում եմ Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիներ Արթուր Ալբերտի Սաքունցին, ծնված 22.05.1961թ. (հազար ինն հարյուր վաթսուներեք թվականի մայիսի քսաներկուսին), անձնագիր AM 0460612 տրված 018-ի կողմից 05.10.2011թ., հաշվառված Հայաստանի Հանրապետություն, քաղաք Վանաձոր, Գր. Լուսավորիչի 21 (քսանմեկ) շենքի, 23 (քսաներեք) հասցեում և/կամ Արայիկ Միքայելի Ջալյանին, ծնված 07.02.1985թ. (հազար ինն հարյուր ութսունհինգ թվականի փետրվարի յոթին), անձնագիր AF 0384205 տրված 018-ի կողմից 18.12.2001թ., անձնագրի վավերականության ժամկետը երկարաձգված է մինչև 18.12.2016թ., հաշվառված Հայաստանի Հանրապետություն, քաղաք Վանաձոր Ներսիսյան ճ. 6 (վեց) շենքի, 40 (քառասուն) հասցեում ՀՀ Քր. դատավարության օրենսգրքով նախատեսված բոլոր իրավունքներով և պարտականություններով ներկայացնել տուժող Հայկ Արտավազի Մովսիսյանի իրավահաջորդի շահերը, լինել իմ ներկայացուցիչը պետական և ոչ պետական մարմիններում, լինել իմ ներկայացուցիչը բոլոր ատյանների դատարաններում, ՀՀ Քաղ. Դատ. Օր-ի 42 հոդվածի 1-9 կետերով սահմանված բոլոր լիազորություններով, այդ թվում որպես իմ օրինական ներկայացուցիչը իմ անունից հանդես գալ և կատարել անհրաժեշտ գործողություններ քաղաքապետարանում, քաղապետարանում, ԴԱՀԿ ծառայությունում, նոտարական գրասենյակում, քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցման մարմիններում, անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեում, ինչպես նաև ֆիզիկական անձանց առջև այն բոլոր իրավունքներով, որոնք վերապահված են հայցվորին, պատասխանողին, երրորդ անձին, տուժողին, հանձնել և ստանալ փաստաթղթեր, բողոքարկել և գանգատարկել դատարանի որոշումներն ու վճիռները, կատարել մուծումներ, տալ իմ անունից դիմումներ, ստորագրել հայցադիմումը, այն հանձնել դատարան, հանձնել արբիտրաժային դատարան, միջնորդություններ կատարել, կնքել հաշտության համաձայնություն, ամբողջովին կամ մասնակի հրաժարվել հայցային պահանջից, հանդես գալ դատական ակտերի կատարման հարկադիր փուլում, բողոքարկել հարկադիր կատարողի գործողությունները և որոշումները, փոխել հայցի առարկան, կամ դրա հիմքը, իմ անունից կատարողական թերթ ներկայացնել և հետ վերցնել, հարկադիր կատարողի գործողությունների դեմ բողոքարկել, ստանալ փաստաթղթեր, ստորագրել իմ փոխարեն և կատարել այն բոլոր գործողությունները որոնք կապված են սույն հանձնարարության հետ:

Ես, վկայում եմ, որ գործունակության մեջ սահմանափակված չեմ, իմ նկատմամբ չկա սահմանված խնամակալություն և հոգաբարձություն: Լիազորագիրը տրված է իմ կողմից կամավոր:

Լիազորագիրը տրված է երեք տարի ժամկետով առանց վերալիազորման իրավունքի:

ԼԻԱՁՈՐՈՐ

Հեղինե Հարությունի

Պետրոսյան

Քաղաքացի Արթուր Ալբերտի Սաքունցի

Հայաստանի Հանրապետություն, քաղաք Երևան
Երկու հազար տասներեք թվականի հունիսի քսանվեցին
սույն լիազորագիրը վավերացված է իմ Երևան քաղաքի, Էրեբունի նոտարական
տարածքի նոտար ԱՆԱՀԻՏ ՂԱԶԱՐՅԱՆԻ կողմից:

Լիազորագիրը ստորագրված է քաղ. Հեղինե Հարությունի Պետրոսյանի կողմից իմ
ներկայությամբ: Լիազորողի ինքնությունը և գործունակությունը ստուգված են:

Գրանցված է սեղանամատյանում N 4103

Գանձված է պետ. տուրք և ծառայության վճար, համաձայն

Հայաստանի Հանրապետության „Պետական տուրքի մասին“ և „
Նոտարիատի մասին“ օրենքների

ՆՈՏԱՐ

Ա. ՂԱԶԱՐՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԵՐԵՎԱՆ ՔԱՂԱՔԻ ԿԵՆՏՐՈՆ ԵՎ ՆՈՐՔ-ՄԱՐԱՀ ՎԱՐՉԱԿԱՆ
ՇՐՋԱՆՆԵՐԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԻՐԱՎԱՍՈՒԹՅԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԱՏՅԱՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆ

0018, ք. Երևան, Տիգրան Մեծի պող. 23/1; հեռ. 547919 ; www.court.am

ԴԴ17Ե- 30946

« 11 » 08 2014թ.

Դ Ա Տ Ա Կ Ա Ն Ծ Ա Ն Ո Ւ Ց Ա Գ Ի Ր

Դիմումատուներ՝ Հեղինե Հարությունի
Պետրոսյանի ներկայացուցիչներ Արթուր
Ալբերտի Սաքունցի և Արայիկ Միքայելի
Ջալյանին
(ք. Վանաձոր, Տիգրան Մեծի 59)

Ծանուցում եմ Ձեզ այն մասին, Երևան քաղաքի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարանի վարույթում է գտնվում Հեղինե Հարությունի Պետրոսյանի ներկայացուցիչներ Արթուր Ալբերտի Սաքունցի և Արայիկ Միքայելի Ջալյանի 2014թ.-ի հուլիսի 25-ի դիմումը, որով խնդրել են վերացնել թիվ 62202513 քրեական գործով Հայաստանի Հանրապետության հատուկ քննչական ծառայության հատկապես կարևոր գործերի քննիչ Ս. Բաբայանի 2013թ. դեկտեմբերի 10-ի՝ քրեական գործի վարույթը կարճելու մասին որոշումը:

Բողոքի քննարկումը հետաձգվել և նշանակվել է 2014թ.-ի օգոստոսի 26-ին, ժամը 10:00-ին, Երևան քաղաքի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարանում (դատավոր Ս. Մարտիրոսյան), դատական նիստերի թիվ 4 դահլիճում:

ԴԱՏԱՎՈՐԻ ՕԳՆԱԿԱՆ՝

Ս.ԱՎԱԳՅԱՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ
ԻՆՔՆԱԲԱՑԱՐԿ ՀԱՅՏՆԵԼՈՒ ՄԻՋՆՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՄԵՐԺԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

09 սեպտեմբերի 2014թ.

ք. Երևան

Երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարանը նախագահությամբ՝ դատավոր Ս. Մարտիրոսյանի, քարտուղարությամբ՝ Ա. Հովհաննիսյանի, մասնակցությամբ բողոքաբեր Ա. Ջալալանի, քննության առնելով Հեղինե Հարությունի Պետրոսյանի ներկայացուցիչ Արայիկ Միքայելի Ջալալանի կողմից 2014թ. սեպտեմբերի 09-ին ներկայացված միջնորդությունը՝ նախագահող դատավոր Ս. Մարտիրոսյանի կողմից ինքնաբացարկ հայտնելու մասին,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց

Բողոքաբերներ, Հեղինե Հարությունի Պետրոսյանի ներկայացուցիչներ Արթուր Ալբերտի Սաքունցը և Արայիկ Միքայելի Ջալալանը 2014թ.-ի հուլիսի 25-ին դիմում են ներկայացրել դատարան, որով խնդրել են վերացնել թիվ 62202513 քրեական գործով ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության հատկապես կարևոր գործերի քննիչ Ս. Բաբայանի 2013թ. դեկտեմբերի 10-ի՝ քրեական գործի վարույթը կարճելու մասին որոշումը և գործն ուղարկել նոր քննության:

Դիմումի քննության ընթացքում, 2014թ. սեպտեմբերի 09-ի դատական նիստում, բողոքաբեր Ա. Ջալալան ինքնաբացարկի միջնորդություն ներկայացրեց նախագահող դատավոր Ս. Մարտիրոսյանին՝ պատճառաբանելով, որ Հայկ Սովսիսյանի դատական պաշտպանության իրացումը իրական չէ և դատարանը դրսևորում է կողմնակալ վերաբերմունք, քանի որ մերժել է քրեական գործն ամբողջությամբ պահանջելու մասին իր միջնորդությունը: Դրանով խախտվում է «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի դրույթները: Այդ պատճառով գտնում է, որ դատավորն անաչառ չէ:

Գտնում են, որ դատավորի ինքնաբացարկի մասին բողոքաբեր Ա. Ջալալանի միջնորդությունն ամբողջությամբ անհիմն է և ենթակա է մերժման, քանի որ դատավորի կողմից իր աշխատանքային պարտականությունների կատարման ընթացքում միջնորդություններ քննելը և լուծելը, օրենքով իրեն վերապահված լիազորությունների շրջանակում գործունեություն ծավալելը, ինչպես նաև կողմի ոչնչով չհիմնավորված կարծիքը՝ դատավորի անաչառ չլինելու վերաբերյալ, դատավորին ներկայացվող ինքնաբացարկի միջնորդությունը բավարարելու համար ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 90-րդ հոդվածով սահմանված հիմքեր չեն հանդիսանում:

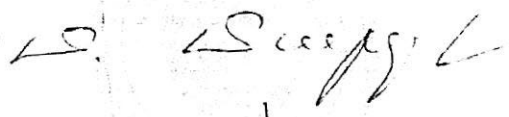
Վերոգրյալների հիման վրա և ղեկավարվելով ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 41-րդ, 42-րդ, 88-րդ և 90-րդ հոդվածներով՝ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

Հեղինե Հարությունի Պետրոսյանի ներկայացուցիչ Արայիկ Միքայելի Ջալալանի կողմից 2014թ. սեպտեմբերի 09-ին ներկայացված միջնորդությունը՝ նախագահող դատավոր Ս. Մարտիրոսյանի կողմից ինքնաբացարկ հայտնելու մասին, մերժել՝ անհիմն լինելու պատճառով:

Որոշումը ենթակա չէ բողոքարկման:

ԴԱՏԱՎՈՐ՝

Ս. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՀՀ Երևան քաղաքի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական
շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանին

Դիմումատուներ՝

Հեղինե Հարությունի Պետրոսյանի ներկայացուցիչներ
Արթուր Ալբերտի Սաքունց և Արայիկ Միքայելի Զայյան
ք. Վանաձոր Տիգրան Մեծ 59

Պատասխանողներ՝

ՀՀ Հատուկ քննչական ծառայություն
ք. Երևան, Վ. Սարգսյան 5, 0010

ՀՀ գլխավոր դատախազություն
ք. Երևան, Վազգեն Սարգսյան փ. 5

ԴԻՄՈՒՄ

(ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության ՀԿԳ ավագ քննիչ Մ.Ա.Բաբայանի թիվ 62202513 քրեական
գործով 2013թ. դեկտեմբերի 10-ի քրեական գործով վարույթը կարճելու մասին որոշումը
վերացնելու պահանջի մասին)

1. Գործի դատավարական նախապատմությունը.

1.1. ՀՀ զինված ուժերի N գորամասի 5-րդ հրաձգային գումարտակի 13-րդ վաշտի 3-րդ դասակի 2-րդ ջոկի հրաձիգ, կոչումով շարքային Հայկ Մովսիսյանի կողմից զինվորական ծառայության պարտականությունները կատարելուց ժամանակավորապես խուսափելու նպատակով անդամախեղում կատարելու դեպքի առթիվ 2011թ. հուլիսի 7-ին ՀՀ քրեական օրենսգրքի 363-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված հանցագործության հատկանիշներով ՀՀ ՊՆ 3-րդ կայազորային քննչական բաժնում հարուցվել է քրեական գործ:

1.2. 2011թ. նոյեմբերի 29-ին Հայկ Մովսիսյանին մեղադրանք է առաջադրվել ՀՀ քրեական օրենսգրքի 363-րդ հոդվածի 2-րդ մասով, քրեական գործը մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է Սյունիքի մարզի ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարան, նստավայրը՝ Ստեփանակերտ: 2012թ. նոյեմբերի 20-ի դատավճռով Հայկ Մովսիսյանը նույն հոդվածով մեղավոր է ճանաչվել և դատապարտվել ազատազրկման՝ 3 տարի ժամկետով:

1.3. 2012թ. նոյեմբերի 27-ի լույս 28-ի գիշերը, ԼՂՀ քննչական մեկուսարանի 8-րդ խցում Հայկ Մովսիսյանին գտել են մահացած:

1.4. 2012 թվականի նոյեմբերի 28-ին ԼՂՀ գլխավոր դատախազության հատուկ քննչական բաժնում ԼՂՀ քրեական օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի 2-րդ մասի հատկանիշներով հարուցվել է թիվ 12200712 քրեական գործը՝ ԼՂՀ ոստիկանության քրեակատարողական վարչության մեկուսարանի կալանավոր Հայկ Արտավազդի Մովսիսյանի ինքնասպանության դեպքի առթիվ:

1.5. 2013թ. ապրիլի 11-ին ՀՀ գլխավոր դատախազի կողմից ներկայացվել է վերաքննիչ բողոք ՀՀ Սյունիքի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարանի 2012թ. նոյեմբերի 20 դատավճռի դեմ:

1.6. 2013թ. ապրիլի 16-ին ՀՀ վերաքննիչ քրեական դատարանը կայացրել է որոշում ՀՀ գլխավոր դատախազի վերաքննիչ բողոքը բավարարելու մասին, ըստ որի Սյունիքի մարզի ընդհանուր իրավասության առաջին աստիճանի դատարանի 2012թ. նոյեմբերի 20-ի դատավճիռը՝ քրեական գործով ըստ մեղադրանքի Հայկ Մովսիսյանի ՀՀ քրեական օրենսգրքի 363-րդ հոդվածի 2-րդ մասով բեկանել է և Հայկ Մովսիսյանին ՀՀ քրեական օրենսգրքի 363-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված հանցանքի կատարման մեջ ճանաչել անմեղ և արդարացրել՝ հանցակազմի բացակայության հիմքով:

1.7. Ըստ նախաքննության մարմնի՝ ԼՂՀ գլխավոր դատախազության հատուկ քննչական բաժնի կատարած նախաքննությամբ ձեռք բերված ապացույցներով հիմնավորվել է, որ ԼՂՀ ոստիկանության քրեակատարողական վարչության աշխատակիցների և քննչական մեկուսարանի կալանավորների, ամբաստանյալների, դատապարտյալների կողմից Հայկ Մովսիսյանի նկատմամբ որևէ սպառնալիք, դաժան վերաբերմունք, հոգեբանական ճնշում կամ բռնություն չի գործադրվել, անձնական արժանապատվությունը նվաստացնելուն ուղղված գործողություններ չեն կատարվել: Այսինքն՝ նրանց արարքներում բացակայում են ԼՂՀ քրեական օրենսգրքի 110-րդ (ինքնասպանության հասցնելը) և 111-րդ (ինքնասպանության հսկելը) հոդվածներով նախատեսված հանցակազմերի հատկանիշները:

1.8. Վերը նշված հիմքով 2013թ. մարտի 18-ին ԼՂՀ գլխավոր դատախազության հատուկ քննչական բաժնի ՀԿԳ ավագ քննիչի կողմից որոշում է կայացվել թիվ 12200712 քրեական գործի մասը կարճելու վերաբերյալ:

1.9. Հայկ Մովսիսյանի վերաբերյալ քրեական գործի վարույթն իրականացրած պաշտոնատար անձանց գործողություններին իրավական գնահատական տալու պատճառաբանությամբ 2013 թվականի մարտի 19-ին որոշում է կայացվել քրեական գործը ՀՀ գլխավոր դատախազության միջոցով ՀՀ հատուկ քննչական ծառայություն ուղարկելու մասին:

1.10. ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության ՀԿԳ քննիչի 2013թ. մարտի 28-ի որոշմամբ թիվ 12200712 քրեական գործի նյութերով հարուցվել է նոր թիվ 62202513 քրեական գործը Հայկ Մովսիսյանի վերաբերյալ քրեական գործի վարույթն իրականացնող պաշտոնատար անձանց պաշտոնական անփութության ենթադրյալ դեպքի առթիվ, ՀՀ քրեական օրենսգրքի 315-րդ հոդվածի 2-րդ մասի հատկանիշներով: Նույն օրը թիվ 12200712 քրեական գործը միացվել է թիվ 62202513 քրեական գործին:

1.11. 2013թ. դեկտեմբերի 18-ին դիմողներիս կողմից ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության քննիչ Ս.Ա. Բաբայանին ներկայացվել է միջնորդություն թիվ 62202513 քրեական գործով Հայկ

Մովսիսյանին տուժող, Հեղինե Պետրոսյանին տուժողի իրավահաջորդ ճանաչելու պահանջների մասին:

1.11.1. 2013թ. դեկտեմբերի 18-ին դիմողներին կողմից դիմում բողոք է ներկայացվել ՀՀ գլխավոր դատախազություն, խնդրելով պարտավորեցնել նախաքննության մարմնին Հայկ Մովսիսյանին՝ տուժող, իսկ նրա մորը՝ տուժողի իրավահաջորդ ճանաչելու մասին:

1.12. 2013թ. դեկտեմբերի 24-ին վերը նշված միջնորդության վերաբերյալ ստացվել է պատասխան գրություն, ըստ որի հայտնել են, որ թիվ 62202513 քրեական գործով վարույթն 2013թ. դեկտեմբերի 10-ին կարճվել է:

1.13. 2014թ. հունվարի 11-ին ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության կողմից ստացվել է սույն դիմումի 1.11.1. կետում նշված ՀՀ գլխավոր դատախազին հասցեագրված դիմում բողոքը, որը առաջին հասցեատերը մակագրել է ՀՀ ՀՔԾ-ին՝ ում կողմից էլ մերժվել էր դիմումը:

1.14. Հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ տուժողի իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանության ապահովումը հանդիսանում է քրեական դատավարության կարևորագույն խնդիրներից մեկը, 2013թ. դեկտեմբերի 28-ին դիմումատուներին կողմից ներկայացվել է դիմում ՀՀ Հատուկ քննչական ծառայության պետին և քննիչ Բաբայանին, պահանջելով տրամադրել 2013թ. դեկտեմբերի 10-ի թիվ 62202513 քրեական գործով վարույթը կարճելու մասին որոշումը և կարճված գործի նյութերի պատճենները:

1.15. 2014թ. հունվարի 22-ին ստացվել է ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության քննիչ Մ. Բաբայանի պատասխան գրությունը, ըստ որի հայտնվել է, որ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 262-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն քրեական գործով վարույթը կարճելու և քրեական հետապնդումը դադարացնելու մասին որոշման պատճեն ուղարկվում է կասկածյալին, մեղադրյալին, պաշտպանին, ինչպես նաև տուժողին և նրա ներկայացուցչին (...)

«Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության վարույթում քննված թիվ 62202513 քրեական գործով դուք չեք հանդիսացել քրեական դատավարության օրենսգրքի 262-րդ 1-ին մասով նշված դատավարության մասնակից, ուստի քրեական գործով վարույթը կարճելու որոշման և վարույթի կարճման գործի նյութերի պատճենները չենք կարող Ձեզ տրամադրել»:

1.16. 2014թ. փետրվարի 20-ին դիմումատուներին կողմից ներկայացվել է դիմում՝ ՀՀ Երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարան՝ թիվ 62202513 քրեական գործով՝ Հեղինե Պետրոսյանին դատավարության կողմ ճանաչելու, նախաքննության մարմնին 2013թ. դեկտեմբերի 10-ի թիվ 62202513 քրեական գործով վարույթը կարճելու մասին որոշումը և կարճված գործի նյութերի պատճենները տրամադրելուն պարտավորեցնելու պահանջների մասին:

1.17. 2014թ. ապրիլի 30-ին ՀՀ Երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի կողմից 2013թ. դեկտեմբերի 10-ի թիվ 62202513 քրեական գործով վարույթը կարճելու մասին որոշումը տրամադրվել է դիմումատու Ա. Մարունցին:

1.17.1. Վիճարկվող՝ քրեական գործի հարուցումը մերժելու մասին որոշումը նախաքննության մարմնի կողմից պատճառաբանվել է հետևյալ կերպ.

(...) Նախաքննության ընթացքում որպես վկա հարցաքննվել են Հայկ Մովսիսյանի վերաբերյալ քրեական գործով նախաքննությունը կատարած անձինք, այդ գործով նախաքննության նկատմամբ դատավարական հսկողություն իրականացրած դատախազը, դատավորը, ՀՀ ՊՆ կենտրոնական ռազմաբժշկական և ՀՀ ԱՆ միջգերատեսչական դատահոգեբուժական հանձնաժողովների անդամներ, ինչպես նաև Հայկ Մովսիսյանի ծնողները, և կատարվել են այլ անհրաժեշտ քննչական ու դատավարական գործողություններ:

Քրեական գործի նախաքննությամբ ձեռք բերված փաստական տվյալներով չի հիմնավորվել, որ Հ. Մովսիսյանին որևէ մեկը սպառնալիքի, դաժան վերաբերմունքի կամ անձնական արժանապատվությունը պարբերաբար նվաստացնելու միջոցով հասցրել է ինքնասպանության կամ որևէ մեկի հորդորելու, խաբեության կամ այլ միջոցով Հ. Մովսիսյանի մոտ ինքնասպանություն կատարելու վճռականություն է հարուցել, այսինքն՝ նրան հակել է ինքնասպանության:

Բացի այդ, քրեական գործով կատարված նախաքննության ընթացքում ձեռք բերված փաստական տվյալների գնահատմամբ, Հայկ Մովսիսյանի արարքի հանգամանքների, նրա վերաբերյալ քննված քրեական գործի նյութերի, այդ գործով կայացված դատական ակտերի ուսումնասիրմամբ հիմնավորվել է, որ Հ. Մովսիսյանի վերաբերյալ (ՀՀ քրեական օրենսգրքի 363-րդ հոդվածով) քրեական գործով նախաքննության, դրա նկատմամբ դատավարական ղեկավարման ու՝ դատախազական հսկողության, մեղադրանքի պաշտպանության և դատաքննության ընթացքում վարույթն իրականացնող պաշտոնատար անձանց գործառույթների իրականացման կապակցությամբ բացակայում է նրանց կողմից պաշտոնական անփութության, պետական ծառայության, արդարադատության դեմ ուղղված կամ որևէ այլ հանցագործության դեպք:

1.18. 2014թ. հուլիսի 5-ին դիմումատուներին կողմից ներկայացվել է դիմում-բողոք ՀՀ գլխավոր դատախազ Գ. Կոստանյանին, պահանջելով վերացնել ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության քննիչ Ա. Բաբայանի 2013թ. դեկտեմբերի 10-ի քրեական գործով վարույթը կարճելու մասին որոշումը և գործը նախաքննության ուղարկելու պահանջով:

1.19. 2014թ. հուլիսի 14-ին ՀՀ գլխավոր դատախազ Գ. Կոստանյանից ստացվել է բողոքը մերժելու մասին որոշում:

2. Քրեական դատավարության մասնակից չհանդիսացող անձի կողմից բողոք բերելու իրավունք.

2.1. 2013թ. դեկտեմբերի 10-ի քրեական գործով վարույթը կարճելու մասին որոշումը բողոքարկման իրավունք ունենալու մասին պնդումներ.

2.1.1. Բողոքարկման իրավունք ունեցող անձանց շրջանակի հարցին ՀՀ Վճռաբեկ դատարանն անդրադարձել է Մարատ և Կարեն Սարգսյանների գործով կայացված որոշման

մեջ, որտեղ իրավական դիրքորոշում է արտահայտել այն մասին, որ «(...) ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգիրքը հնարավորություն է տալիս նաև դատավարության մասնակից չհանդիսացող անձին մասնակցել քրեադատավարական իրավահարաբերություններին, եթե վերջիններս առնչվում են այդ անձի իրավունքներին և օրինական շահերին (...)»:

(...) եթե անձը դատավարության մասնակից չէ, սակայն վարույթն իրականացնող մարմնի ընդունած ակտով խախտվում են նրա իրավունքներն ու օրինական շահերը կամ այդ ակտն առնչվում է նրա իրավունքներին և օրինական շահերին, ապա անձն իրավունք ունի դիմել թե՛ դատարան և թե՛ վերադատության կարգով բողոքարկել դատական ակտը՝ իր իրավունքների պաշտպանության կամ խախտված իրավունքները վերականգնելու համար, իսկ դատարանները պարտավոր են քննության առնել նրանց դիմումները և բողոքները:

2.1.2. ՀՀ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրել է, որ դատական պաշտպանության հիմնարար իրավունքը վերաբերում է նաև այն անձանց, ովքեր դատավարության մասնակից չեն, սակայն վարույթն իրականացնող մարմինների ընդունած որոշումն առնչվում է նրանց օրինական շահերին, ենթադրաբար խախտում է նրանց իրավունքներն ու ազատությունները:

ՀՀ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրել է նաև, որ դատավարության մասնակից չհանդիսացող անձանց դատական պաշտպանության իրավունքի իրացումը պետք է լինի իրական, այսինքն՝ անձն իր իրավունքների, ազատությունների և օրինական շահերի ենթադրյալ խախտման յուրաքանչյուր դեպքում պետք է դատարան դիմելու և իր խախտված իրավունքներն ու ազատությունները վերականգնելու իրական հնարավորություն ունենալ¹:

2.1.3. Սույն գործով ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության քննիչ Մ. Բաբայանի կողմից քրեական գործով վարույթը կարճելու մասին որոշման ուսումնասիրությունից պարզ է դարձում, որ թիվ 62202513 քրեական գործը հարուցվել է ՀՀ քրեական օրենսգրքի 315-րդ հոդվածի 2-րդ մասի հատկանիշներով Հայկ Սովսիսյանի վերաբերյալ քրեական գործի վարույթն իրականացրած պաշտոնատար անձանց անփութության ենթադրյալ դեպքի առթիվ:

ՀՀ Վճռաբեկ դատարանն իր թիվ՝ ԵԿԴ/0077/11/12 որոշման 27-րդ կետում, մեկնաբանելով ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 182-րդ հոդվածի 1-ին մասի դրույթները, արձանագրել է, որ *եթե իրավասու պաշտոնատար անձը որոշում է կայացնում քրեական գործ հարուցելու մասին, ապա նա ձեռք բերված տվյալները բավարար է համարում հանցագործության փաստի (հանցակազմի օբյեկտիվ կողմի և օբյեկտի) առկայությունը հաստատված համարելու համար: Իսկ եթե քրեական գործ հարուցելու փուլում հայտնի է դառնում ենթադրյալ հանցագործությունից տուժած անձը, ապա վարույթն իրականացնող մարմինը պարտավոր է վերջինիս ճանաչել որպես տուժալ և ներգրավել գործի քննությանը:* Համանման կերպով, քրեական գործ հարուցելու փուլում վարույթն իրականացնող մարմինը մահացած կամ իր կամքն արտահայտելու ունակությունը կորցրած տուժողի մերձավոր

1. Տե՛ս Մարատ և Կարեն Սարգսյանների գործով Վճռաբեկ դատարանի 2011 թվականի փետրվարի 24-ի թիվ ԵԿԴ/0282/01/09 որոշման 21-23-րդ կետերը:

ազգականներից մեկին պետք է ճանաչի տուժողի իրավահաջորդ, եթե նա այդպիսի ցանկություն է հայտնել:

Սույն պարագայում, արդեն իսկ հարուցված էր քրեական գործ, որը ստացել էր թիվ 62202513 քրեական գործի հերթական համարը և տուժող Հայկ Մովսիսյանի իրավահաջորդ ճանաչվելու մասին մոր կողմից ներկայացվել էր համապատասխան դիմում, որպեսզի ներգրավվի վարույթում՝ որպես տուժողի իրավահաջորդ:

2.1.4. Սույն բողոքի 2.1.1 և 2.1.2 մեջբերված և համապատասխանաբար 22 վճռաբեկ դատարանի կողմից Մարատ և Կարեն Սարգսյանների գործով կայացված որոշման մեջ արտահայտած իրավական դիրքորոշման լույսի ներքո մեկնաբանելով սույն բողոքի 2.1.3-րդ կետում շարադրված հանգամանքները՝ կարելի է պնդել, որ տուժողի իրավահաջորդ չճանաչելը եղել է նախաքննության մարմնի կամայական և սուբյեկտիվ որոշումը և տվյալ փաստերի ներքո կարելի է պնդել, որ թիվ 62202513 քրեական գործով Հեղինե Պետրոսյանը օրենքի ուժով համապատասխանել է տուժողի իրավահաջորդի կարգավիճակին և ակնհայտորեն վկայում է այն մասին, որ հիշյալ որոշումը առնչվել է Հայկ Մովսիսյանի իրավունքներին, ուստի Հ. հարությունյանը նույնպես *իրավունք ունի տվյալ վարույթի արդյունքում կայացված որոշումը բողոքարկել:*

2.2. Վարույթն իրականացնող մարմնի գործողությունների (անգործության) և որոշումների բողոքարկման կարգն ու ժամկետները պարզաբանելու, այդ որոշումների բողոքարկման կահիզն և ժամկետները սահմանելու պարտավորության մասին պնդումներ.

2.2.1. ՄԱԿ-ի «Մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագրի» 8-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Յուրաքանչյուր ոք, սահմանադրությամբ կամ օրենքով իրեն վերապահված հիմնական իրավունքների խախտման դեպքում, ունի ներպետական իրավասու ատյանների կողմից արդյունավետ պաշտպանության իրավունք»:

«Քաղաքացիական և քաղաքական իրավունքների մասին» ՄԱԿ-ի միջազգային դաշնագրի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ «Սույն դաշնագրի մասնակից յուրաքանչյուր պետություն պարտավորվում է.

ա) ցանկացած այն անձի համար, որի սույն դաշնագրում ճանաչվող իրավունքներն ու ազատությունները խախտված են, ապահովել իրավական պաշտպանության արդյունավետ միջոց, եթե նույնիսկ այդ խախտումը կատարվել է պաշտոնապես գործող անձի կողմից.

բ) ապահովել, որպեսզի իրավական պաշտպանություն պահանջող ցանկացած անձի համար այդպիսի պաշտպանության իրավունք սահմանվի դատական, վարչական կամ օրենսդրական իրավասու իշխանությունների կամ պետության իրավական համակարգով նախատեսված այլ իրավասու մարմնի կողմից, և զարգացնել դատական պաշտպանության հնարավորությունները.

գ) ապահովել իրավասու իշխանությունների կողմից իրավական պաշտպանության միջոցների կիրառումը, դրանք տրամադրելու դեպքում»:

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 13-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Յուրաքանչյուր ոք, ում՝ սույն Կոնվենցիայով ամրագրված իրավունքներն ու ազատությունները խախտվում են, ունի պետական մարմինների առջև իրավական պաշտպանության արդյունավետ միջոցների իրավունք, նույնիսկ, եթե նման խախտումը կատարել են ի պաշտոնե գործող անձինք»:

ՀՀ Սահմանադրության 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ « (...) Պետությունն ապահովում է մարդու և քաղաքացու հիմնական իրավունքների և ազատությունների պաշտպանությունը՝ միջազգային իրավունքի սկզբունքներին ու նորմերին համապատասխան: (...)»:

ՀՀ Սահմանադրության 18-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Յուրաքանչյուր ոք ունի իր իրավունքների և ազատությունների դատական, ինչպես նաև պետական այլ մարմինների առջև իրավական պաշտպանության արդյունավետ միջոցների իրավունք: (...)»:

Մեջբերված դրույթների համակարգային վերլուծությունից երևում է, որ անձի իրավունքների և ազատությունների պաշտպանության իրավունքը, այդ թվում՝ դատական և մինչ դատական պաշտպանության իրավունքը սուբյեկտիվ իրավունք է, որին ուղիղ համեմատական է այդ իրավունքները և ազատությունները ճանաչելուն և պաշտպանելուն, ինչպես նաև դրանց իրացումն ապահովելու համար անհրաժեշտ կառուցակարգեր ստեղծելուն ուղղված՝ պետության պոզիտիվ պարտականությունը: Նշված կառուցակարգերի թվին է դասվում նաև մինչդատական վարույթի նկատմամբ դատական և դատախազական վերահսկողությունը:

2.2.2. ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 101-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ «Դատավարությանը մասնակցող յուրաքանչյուր անձ իրավունք ունի իմանալ իր իրավունքները և պարտականությունները (...)»:

Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ «Քրեական վարույթն իրականացնող մարմինը պարտավոր է դատավարությանը մասնակցող յուրաքանչյուր անձի պարզաբանել նրա իրավունքները և պարտականությունները, ապահովել սույն օրենսգրքով սահմանված կարգով դրանց իրականացման հնարավորությունը»:

Մեջբերված քրեադատավարական դրույթի վերլուծությունից երևում է, որ քրեադատավարական հարաբերություններում, ելնելով քրեական դատավարության հանրային բնույթից, դատավարության յուրաքանչյուր մասնակից իրավունք ունի իմանալ իր կարգավիճակից բխող իրավունքների և պարտականությունների, այդ թվում՝ քրեական վարույթն իրականացնող մարմինների որոշումների, գործողությունների և անգործության դեմ բողոք ներկայացնելու իրավունքի մասին: Նշված իրավունքին համապատասխանում է քրեական վարույթն իրականացնող մարմինների պարտականությունը դատավարության յուրաքանչյուր մասնակցին պարզաբանելու նրա իրավունքներն ու պարտականությունները, այդ թվում՝ վարույթն իրականացնող մարմինների որոշումների, գործողությունների և անգործության դեմ բողոք ներկայացնելու իրավունքը:

2.2.3. ՀՀ վճռաբեկ դատարանը իր թիվ ԵԱԴԴ/0004/11/12 գործով կայացրած որոշման 16-րդ կետում գտել է, որ քրեական դատավարության ընթացքում դատավարության մասնակցի

վերաբերյալ համապատասխան դատավարական փաստաթղթեր կազմելիս վարույթն իրականացնող մարմինը պետք է դրանցում պարզաբանի նաև, թե որ մարմինն, ինչ ժամկետում և ինչ կարգով կարող են բողոքարկվել այդ որոշումները կամ ակտերը: Վճռաբեկ դատարանը նույն կետում արձանագրել է, որ վարույթն իրականացնող մարմնի կողմից դատավարության մասնակցին բողոքարկման վերաբերյալ պարզաբանումները չտրամադրելը հանգեցնում է վերջինիս իրավական պաշտպանության արդյունավետ միջոցի իրավունքի խախտման:

2.2.4. Սույն գործով նախաքննության մարմնի կողմից 2013թ. դեկտեմբերի 10-ի կայացվել և քրեական գործի վարույթը կարճելու մասին որոշում, որտեղ որևէ պարզաբանում չկա այն մասին, թե ինչ կարգով և ինչ ժամկետում է այն ենթակա բողոքարկման: Փոխարենը, որոշման եզրափակիչ մասում առկա է հետևյալ նախադասությունը. «Որոշման մեկական օրինակը քրեական գործի հետ ուղարկել նախաքննության նկատմամբ դատավարական հսկողություն իրականացնող դատախազին՝ որոշման օրինականությունը ստուգելու նպատակով»:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը իր թիվ ԵԱԴԴ/0004/11/12 գործով կայացրած որոշման 18-րդ կետում արտահայտել է հետևյալ դիրքորոշումը՝ «Այս կապակցությամբ Վճռաբեկ դատարանը հարկ է համարում ընդգծել, որ քննիչի վերոնշյալ նախադասության փոխարեն որոշման մեջ պետք է՝

ա) նշվեր, որ որոշումը հանձնվելու է դիմողին, ինչպես նաև բոլոր այն անձանց, ում իրավունքներին և քաղաքականություններին այն առնչվում է,

բ) պարզաբանվեին որոշումը բողոքարկելու կարգը և ժամկետները՝ որոշման մեջ համապատասխան օրենսդրական դրույթների վրա հղում կատարելու և դրանց բովանդակությունը մեջբերելու միջոցով»:

2.2.5. Հիմք ընդունելով սույն բողոքի 2.1. գլխում շարադրված վերլուծությունը և ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի թիվ ԵԱԴԴ/0004/11/12 գործով արտահայտած իրավական դիրքորոշումը կարելի է պնդել, որ սույն գործով նախաքննության նկատմամբ դատավարական հսկողություն իրականացնող դատախազը պետք է սույն գործով արդյունավետ իրավական պաշտպանություն ապահովելու՝ պետության պարտավորության լույսի ներքո քննության առնի սույն բողոքը, մինչդատական վարույթն իրականացնող մարմնի որոշման դեմ և պատշաճ գնահատական տա վիճարկվող որոշման օրինականության և իր պարտականությունները չկատարելու, այն է՝ որոշման բողոքարկման կարգն ու ժամկետը չպարզաբանելու վերաբերյալ:

3. 2013թ. դեկտեմբերի 10-ի քրեական գործով վարույթը կարճելու մասին որոշումը վերացնելու մասին պնդումներ.

3.1. Սույն գործի շրջանակներում խախտվել է տուժողի և վերջինիս իրավահաջորդի ՄԻԵԿ 2-րդ, 6-րդ, 3-րդ, 8-րդ, 13-րդ հոդվածները, ՀՀ Սահմանադրության 18-րդ, 19-րդ, 6-րդ, ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 17-րդ, 27-րդ հոդվածները.

3.1.1. 2011թ. օգոստոսի 3-ին ՀՀ ՊՆ 3-րդ կայագորային քննչական բաժնի քննիչ Ա. Աղամյանի կողմից Հայկ Մովսիսյանին մեղադրանք է առաջադրվել ՀՀ քր. օր. 363 հոդվածի 1-ին մասով (զինծառայողի կողմից իր առողջությանը վնաս պատճառելը (անդամախեղելը), որը հանգեցրել է կամ կարող էր հանգեցնել զինվորական ծառայության կամ դրա առանձին պարտականությունների կատարումը ժամանակավորապես դադարեցնելուն):

2011թ. նոյեմբերի 29-ին նախաքննական մարմինը որոշում է կայացրել Հ. Մովսիսյանին ՀՀ քննչական օրենսգրքի 363-րդ հոդվածի 2-րդ մասով որպես մեղադրյալ ներգրավելու մասին:

2012թ. նոյեմբերի 20-ին Սյունիքի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարանի (նստավայրը՝ Ստեփանակերտ) դատավճռով Հայկ Մովսիսյանը մեղավոր է ճանաչվել ՀՀ քր. օր. 363-րդ 2-րդ մասով նախատեսված արարք կատարելու համար և դատապարտվել է ազատազրկման 3 տարի ժամկետով:

Հայկ Մովսիսյանը դատապարտվել և ձերբակալվել է ՀՀ իրավապահ և ՀՀ դատական իշխանությունների կողմից, իսկ այն հանգամանքը, որ ՀՀ դատարանի կողմից ազատազրկման դատապարտված ՀՀ քաղաքացին, պահվել է ԼՂՀ քննչական մեկուսարանի 8-րդ խցում (Շուշի ՔԿՀ-ում) եղել է ՀՀ պատասխանատվության տակ, քանի որ Հայկ Մովսիսյանը դատապարտվել է ՀՀ իշխանությունների կողմից:

Նախաքննության մարմինը ընդունում է, որ Հայկ Մովսիսյանը մահացել է 2012թ. նոյեմբերի 27-ի լույս 28-ի գիշերը, ԼՂՀ քննչական մեկուսարանի 8-րդ խցում:

ԼՂՀ քննչական մեկուսարանը միանշանակ պատկանում է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությանը:

ՀՀ իշխանությունները Սյունիքի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարանի (նստավայրը՝ Ստեփանակերտ) դատավճռով դատապարտված Հայկ Մովսիսյանի պահպանությունը հանձնել են ԼՂՀ քննչական մեկուսարանին (Շուշի ՔԿՀ):

Վիճարկվող որոշումը չի պարունակում այնպիսի տեղեկություն, թե պետությունների միջև ինչ պարտավորություններ են առկա ՀՀ քաղաքացիներին ՀՀ դատարանների կողմից դատապարտված ԼՂՀ ՔԿՀ-ներում պահելու վերաբերյալ, սակայն կարող ենք արձանագրել այն հանգամանքը, որ եթե առողջ անձը ՀՀ ոստիկանության կողմից արգելանքի է վերցվել և հետազայում մահացել, ապա պետությունը (Հայաստանի Հանրապետությունը) պարտավոր է ներկայացնել անձի մահվան հանգեցրած իրադարձությունների համոզիչ բացատրություն և այն չներկայացնելու դեպքում պետությունը խախտած կլինի Կոնվենցիայի 2-րդ հոդվածը:

3.1.2. Կոնվենցիայի 2-րդ հոդվածը Պետության վրա պարտավորություն է դնում պաշտպանել կյանքի իրավունքը՝ ապահովելով քրեական իրավունքի արդյունավետ դրույթների առկայությունը, կանխելու համար կյանքի դեմ ուղղված հանցագործությունները: Այն նաև պահանջում է, որպեսզի իրականացվի արդյունավետ պաշտոնական քննություն, երբ տեղի է ունեցել սպանություն: Նման քննության իրականացնելու պարտականությունն առաջ է

զայլիս սպանության և այլ կասկածելի մահվան դեպքերի հետևանքով, երբ հանցագործներն անհատներ են կամ պետական մարմիններ կամ անհայտ են²:

Քննությունը պետք է լինի արդյունավետ այն իմաստով, որ այն կարողանա հանգեցնել որոշակի փաստերի հաստատմանը և պատասխանատուների բացահայտմանն ու պատժին: Իշխանությունները պետք է ձեռնարկեն իրենց հասու պատշաճ քայլեր՝ դեպքին առնչվող բոլոր ապացույցները ձեռք բերելու համար: Ավելին, Կոնվենցիայի 2-րդ հոդվածի պահանջները զերակայում են պաշտոնական քննության ժամանակ, երբ դրանք կիրառվում են ներպետական դատարաններում քննություն իրականացնելիս. քննությունները, ընդհանուր առմամբ, ներառյալ դատական քննության, պետք է բավարարեն օրենքով նախատեսված կյանքի իրավունքը պաշտպանելու պոզիտիվ պարտականության պահանջները: Ներպետական դատարանները չպետք է որևէ պարագայում թույլ տան, որպեսզի կյանքի համար վտանգավոր հանցագործությունները մնան անպատիժ³:

Որպիսզի քննությունը լինի արդյունավետ, քննությունն իրականացնող և դրա համար պատասխանատու անձիք պետք է լինեն անկախ և անկողմնակալ, թե օրենքով և, թե գործնականում: Դա նշանակում է ոչ միայն դեպքերի հետ կապ ունեցողների հետ աստիճանակարգային և ինստիտուցիոնալ կապի բացակայության, այլ նաև՝ գործնական անկախության: Կոնվենցիայի 2-րդ հոդվածի ներքո պահանջվող արդյունավետ քննությունը նպատակ է հետապնդում ապահովել հասարակության վստահությունն իշխանությունների նկատմամբ՝ վերջիններիս կողմից օրենքի պահպանման հարցում, կանխելու համար ապօրինի գործողություններին՝ նկատմամբ հանդուժողականության և համագործակցության դրսևորումներն այն գործերով, որոնցում ներգրավված են պետական մարմիններ կամ պաշտոնյաներ՝ ապահովելու համար նրանց պատասխանատվությունն իրենց պատասխանատվությամբ կատարված սպանությունների համար: Բոլոր դեպքերում տուժողի իրավահաջորդը պետք է ներգրավված լինի այդ ընթացակարգերի իրականացմանը, որոնք երաշխավորում են նրանց օրինական շահերի ապահովումը⁴:

3.1.3. Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը իր մի շարք որոշումներով հայտնել է, որ «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայով երաշխավորված իրավունքները ոչ թե տեսական կամ պատրանքային են, այլ գործնական են և արդյունավետ⁵:

Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը Կոնվենցիայի 2-րդ և 3-րդ հոդվածները մեկնաբանել է որպես այդ դրույթների նյութաիրավական կողմերի ենթադրյալ խախտման

2. տես՝ Անգելովան և Ալին ընդդեմ Բուլղարիայի, թիվ 55523/00, կետ 92, ՄԻԵԴ 2007 IX և Բանցն ընդդեմ Կիպրոսի և Ռուսաստանի, թիվ 25965/04, կետ 232, ՄԻԵԴ 2010:

3 (տես՝ Մոխսեն ընդդեմ Լեհաստանի, թիվ 11818/02, իկետ 53, 2009թ. մարտի 24 և Իսաթ Բայրամ ընդդեմ Թուրքիայի, թիվ 75535/01, կետ 47, 2009թ. մայիսի 26):

4. տես՝ Ռամսահայն և այլոր ընդդեմ Նիդերլանդների (GC), թիվ 52321/99, կետեր 321-332, ՄԻԵԴ 2007 ..., Խայնդրավան և Չամաշվիլին ընդդեմ Վրաստանի, թիվ 18183/05, կետեր 59-61, 2010թ. հունիսի 8, ԹԱԽԻ Աքարն ընդդեմ Թուրքիայի (GC), թիվ 26307/95, կետեր 222-225, ՄԻԵԴ 2004 III և Գյուլն ընդդեմ Թուրքիայի, 1998թ. հուլիսի 27, կետ 82, Վճիտների և Որոշումների ժողովածու 1998-IV):

4. տես՝ վերը նշված Kudla, § 157:

5. տես՝, օրինակ, B. v. the United Kingdom, 1987 թվականի հուլիսի 8-ի վճիռը, զանգատ թիվ 9840/82, կետ 63, M.C. v. Bulgaria, 2003 թվականի դեկտեմբերի 4-ի վճիռը, զանգատ թիվ 39272/98, 148-153 կետերը, և Cyprus v. Turkey, 2001 թվականի մայիսի 10-ի Մեծ պալատի վճիռը, զանգատ թիվ 25781/94, կետ 147:

կապակցությամբ արդյունավետ քննություն իրականացնելու դատավարական պարտականություն սահմանող նորմեր՝ հաշվի առնելով այս իրավունքների հիմնարար բնույթը⁶:

Մասնավորապես, սույն գործին վերաբերելի մասով Կոնվենցիայի 2-րդ հոդվածով ամրագրված կյանքի իրավունքի շրջանակներում արդյունավետ քննություն իրականացնելու պարտականությունը (կյանքի իրավունքի դատավարական բաղադրիչը) բխում է Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի նախադեպիին իրավունքում հաստատված այն իրավական դիրքորոշումից, որ եթե առողջ անձը ոստիկանության կողմից արգելանքի է վերցվել և հետագայում մահացել, ապա պետությունը պարտավոր է ներկայացնել անձի մահվան հանգեցրած իրադարձությունների համոզիչ բացատրություն, և այն չներկայացնելու դեպքում պետությունը խախտած կլինի Կոնվենցիայի 2-րդ հոդվածը⁷: Վերը վկայակոչված մեկնաբանություններից ելնելով կարելի պնդել որ մինչ այժմ խախտված է վստահորդիս Կոնվենցիայի 2-րդ հոդվածով երաշխավորված իրավունքները:

Սույն դեպքում Հայկ Մովսիսյանը ՀՀ ոստիկանության կողմից արգելանքի է վերցվել և հետագայում մահացել, ՀՀ կողմից վստահված ԼՂՀ ՔԿՀ-ում, ուստի վերը վկայակոչված նախադեպերը սույն գործի փաստական հանգամանքների հետ նույնական են և ենթակա են կիրառման:

3.1.4. Մարդու իրավունքների Եվրոպական Դատարանի կողմից կայացված մի շարք վճիռներում սահմանվել է, որ Կոնվենցիայի 8-րդ հոդվածը պետության համար առաջացնում է ոչ միայն նեգատիվ պարտականություններ (ձեռնպահ մնալու համապատասխան ազատություններին միջամտելուց), այլ նաև պոզիտիվ պարտականություններ (inter alia, սահմանելու տուժողների իրավունքների քրեադատավարական պաշտպանության համարժեք կառուցակարգեր):

Մասնավորապես՝ Յանկովիչի վերաբերյալ ՄԻԵԴ վճռի 25-րդ կետում արտահայտել է հետևյալ դիրքորոշումը՝ Խորվաթիայի քրեադատավարական օրենսդրությունը նախատեսում էր տուժողի իրավունքների պաշտպանության մի շարք կառուցակարգեր, այդ թվում՝ սուբսիդիար մեղադրողի գործառույթ իրականացնելու իրավունքը, այնուհանդերձ, Յանկովիչի գործով ՄԻԵԴ-ը գտել է, որ պետությունը չի կատարել իր այդ պոզիտիվ պարտականությունը, քանի որ, տուժողին իրական հնարավորություն չի տրվել իրականացնելու իր դեմ ունեցված թույլ տված անձի քրեական հետապնդումը⁸:

Յանկովիչն ընդդեմ Խորվաթիայի գործով ՄԻԵԴ իրավական դիրքորոշումը սույն գործի փաստերի վրա տարածելով՝ կարող ենք արձանագրել, որ տուժողի իրավահաջորդ չճանաչելով, տուժողին հնարավորություն չի տրվում իրականացնել իր շահերի արդյունավետ պաշտպանություն:

6 տե՛ս օրինակ Mccann and Others v. The United Kingdom, 1995 թվականի սեպտեմբերի 27-ի վճիռը, զանգատ թիվ 18984/91, 157-164 կետերը, Ergi v. Turkey, 1998 թվականի հուլիսի 28-ի վճիռը, զանգատ թիվ 23818/94, կետ 82, Mastromatteo v. Italy, 2002 թվականի հոկտեմբերի 24-ի Մեծ պալատի վճիռը, զանգատ թիվ 37703/97, կետ 89, և Assenov and Others v. Bulgaria, 1998 թվականի հոկտեմբերի 28-ի վճիռը, զանգատ թիվ 24760/94, 101-106 կետեր:

7. տե՛ս Velikova v. Bulgaria, 2000 թվականի մայիսի 18-ի վճիռը, զանգատ թիվ 41488/98, կետ 70, mutatis mutandis, Selmouni v. France, 2002 թվականի հոկտեմբերի 24-ի Մեծ պալատի վճիռը, զանգատ թիվ 25803/94, կետ 87:

8. տե՛ս Յանկովիչի վերաբերյալ ՄԻԵԴ վճռի 57-րդ կետ: Դրա հիման վրա արձանագրվել է Եվրոպական կոնվենցիայի 8-րդ հոդվածի խախտում (տե՛ս Յանկովիչի վերաբերյալ ՄԻԵԴ վճռի 58-րդ կետ:

Քրեական արդարադատության համակարգում տուժողի պահանջմունքները բավարարելու և շահերը պաշտպանելու ուղղությամբ միջոցներ ձեռնարկելու պետությունների պարտավորությունը սահմանված է նաև ՄԱԿ-ի 1985 թ. նոյեմբերի 29-ի Գլխավոր ասամբլեայի 40/34 բանաձևի 4-րդ կետով, որի համաձայն՝ հանցագործությունից տուժողները ներպետական օրենսդրությանը համապատասխան պետք է ունենան արդարադատության մատչելիության և իրենց պատճառված վնասի արագ փոխհատուցման իրավունք:

Հոչակագրի 6-րդ կետի համաձայն՝ անհրաժեշտ է օժանդակել այն բանին, որ դատական և վարչական ընթացակարգերը, ըստ էության համապատասխանեն հանցագործության զոհերի պահանջներին, այդ թվում՝

բ) վարույթի ցանկացած փուլում գործի էության վերաբերյալ տուժողներին կարծիք արտահայտելու հնարավորություն ապահովելու և այդ կարծիքները քննարկելու եղանակով, հատկապես երբ տվյալ հարցը վերաբերվում է տուժողին:

3.1.5. Կոնվենցիայի 1-ի Հոդվածի ուժով (որտեղ սահմանված է, որ «բարձր պայմանավորվող կողմերն իրենց իրավագործության ներքո գտնվող յուրաքանչյուրի համար ապահովում են այն իրավունքներն ու ազատությունները, որոնք սահմանված են սույն Կոնվենցիայի I բաժնում»), երաշխավորված իրավունքների և ազատությունների իրականացման և ապահովման առաջնային պատասխանատվությունը դրված է ազգային իշխանությունների վրա: Այդ սուբսիդիար բնույթը արտահայտված է Կոնվենցիայի 13 և 35 § 1 հոդվածներում⁹:

Կոնվենցիայի¹⁰ 13-րդ հոդվածով երաշխավորվում է Կոնվենցիայով սահմանված իրավունքների և ազատությունների պարտադիր կիրառումն ապահովող իրավական պաշտպանության միջոցների ամփայությունը ներպետական մակարդակով: Այդ դրույթի իրականացումն պահանջում է ներպետական իրավական պաշտպանության միջոցների տրամադրումը Կոնվենցիայի հիմքերով ներկայացված «ոչ անհիմն գանգատի» ըստ էության քննության և համապատասխան օգնության տրամադրման համար: Կոնվենցիայի 13-րդ հոդվածով պահանջվող իրավական պաշտպանությունը պետք է լինի «արդյունավետ» ինչ պես գործնականում, այնպես էլ օրենքի տեսանկյունից¹⁰:

Արդյունավետ լինելու համար 13-րդ հոդվածով պահանջվող իրավական պաշտպանության միջոցը պետք է լինի հասանելի գործնականում և նախատեսված օրենսդրությամբ, մասնավորապես այն իմաստով, որ վերջինիս իրականացմանը չպետք է անարդացիորեն խոչընդոտեն պետության իշխանությունների գործողությունները կամ անգործողությունը¹¹:

Հատուկ ուշադրություն պետք է դարձնել պաշտպանության գործողության արագությանը, քանի որ չի բացառվում, որ պաշտպանության արդյունավետությունը կարող է տուժել այն տրամադրելու գործընթացի չափազանց մեծ տևողության պատճառով¹²:

9. տես՝ «Kudla ընդդեմ Լեհաստանի» [ՄՊ], գանգատ թիվ 30210/96, § 152, ՄԻԵԴ 2000-XI:

10. տես՝ վերը նշված Kudla գործով, 157-րդ կետը:

11. տես՝ «Çakıcı ընդդեմ Թուրքիայի» [ՄՊ], գանգատ թիվ 23657/94, § 112, ՄԻԵԴ 1999-IV:

12 (տես՝ «Doran ընդդեմ Իռլանդիայի», գանգատ թիվ 50389/99, § 57, ՄԻԵԴ 2003-X):

Սույն դեպքում հետաքննությունը և նախաքննությունը չի իրականացվել հանգամանալից, արդյունավետ անաչառ, պետության կողմից չի ներկայացվել Հայկ Մովսիսյանի մահվան հանգեցրած իրադարձությունների համոզիչ բացատրության, որը կհանգեցնե՝ մեղավորների բացահայտմանը և պատժմանը, քննությունը հասանելի չի եղել զոհի ընտանիքի համար՝ նպատակ ունենալով թաքցնելու գործում առկա հանցագործությունը բացահայտող տեղեկությունները:

3.2. Նախաքննության մարմնի կողմից չեն ձեռնարկվել բոլոր միջոցները հանցագործությունը բացահայտելու ուղղությամբ.

ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 17-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ «Քրեական հետապնդում իրականացնող մարմինը պարտավոր է ձեռնարկել սույն օրենսգրքով նախատեսված բոլոր միջոցառումները՝ գործի հանգամանքների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտման համար, պարզել ինչպես կասկածյալի և մեղադրյալի մեղավորությունը հիմնավորող, այնպես էլ նրանց արդարացնող, ինչպես նաև նրանց պատասխանատվությունը մեղմացնող և ծանրացնող հանգամանքները»:

ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 27-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Հետաքննության մարմինը, քննիչը, դատախազը պարտավոր են իրենց իրավասության սահմաններում քրեական գործ հարուցել հանցագործության հատկանիշներ հայտնաբերելու յուրաքանչյուր դեպքում, օրենքով նախատեսված բոլոր միջոցառումները ձեռնարկել հանցագործություն կատարած անձանց և հանցագործության, ինչպես նաև դրա կատարման հանգամանքները բացահայտելու համար: (.....):

Սասնավորապես, նախաքննության մարմինը նախաքննության շրջանակներում չի պարզել.

3.2.1. Օրինական էր արդյոք Հայկ Մովսիսյանին Լեոնային Ղարաբաղում ծառայելու ուղարկած լիազոր մարմնի որոշումը:

3.2.2. Օրինական էր արդյոք Հայկ Մովսիսյանին ԼՂՀ ոստիկանության ՔԿՎ-ն քննչական մեկուսարան պատիժը կրելու վերաբերյալ լիազոր մարմնի որոշումը:

3.2.3. Արդյոք հնարավոր էր, որ Հայկ Մովսիսյանը 6-7 բռնությունների ընթացքում սավանի միջոցով կախվեր 8-րդ խցում առկա պատուհանի փակելու ամրակից, որը կառաջացներ նրա մահը¹³:

3.2.4. Ըստ Ժիրայր Հարությունյանի ցուցմունքի¹⁴ նա ստուգել է Հայկ Մովսիսյանի պուլսը և պարզել է, որ պուլսը դեռ առկա է, որին հաջորդել է նրա կողմից Հ. Մովսիսյանին շուրջ 10 բռնա արհեստական շնչառություն և սրտի մերսումը՝ որի արդյունքում վերջինիս աչքերի բիբերը մեծացել են, միզաթափվել է, որովայնը ուռել է, քանի, որ տված արհեստական շնչառությունը լցվել է ստամոքսը:

¹³ Տես 2013թ. մարտի 18-ի քրեական գործի մասը կարճելու որոշման Միքայելի Լևոնի Գրիգորյանի ցուցմունքը.

¹⁴ Տես 2013թ. մարտի 18-ի քրեական գործի մասը կարճելու որոշման Ժիրայր Հարությունյանի ցուցմունքը

3.2.4.1. Արդյոք զարկերակային ճնշում ունենալու դեպքում անհրաժեշտ էր Հայկ Մովսիսյանին արհեստական շնչառությունը և սրտի մերսումը, թե ոչ:

3.2.4.2. Կարող էր արդյոք սխալ արհեստական շնչառություն տալու արդյունքում վրա հասներ դեռ կենդանի Հ.Մովսիսյանի մահը:

3.2.4.3. Ինչ բժշկական միջամտության արդյունքում կարող էր Հ. Մովսիսյանը կենդանի մնալ:

3.2.5. ԼՂՀ ոստիկանության ՔԿՎ-ն քննչական մեկուսարանի վարչակազմի կողմից տարվել են արդյոք Հ. Մովսիսյանի հետ հոգեբանական աշխատանքներ, թե ոչ:

3.2.6. Ըստ Սարիբեկ Հակոբյանի¹⁵ ցուցմունքի Հ. Մովսիսյանը իրեն մեկուսացված և տարօրինակ է պահել, միայն պատմել է, որ պառկած է եղել հոգեբուժարանում, ազատված է զինորական ծառայությունից և ունի զինգրքույկ, սակայն բանակից խուսափելու համար բռնել և անօրեն դատել են: Իրենց հարցերին այդ կամ ոչ է պատասխանել դրա համար մտածել են որ շփվել չի ցանկանում: Հաճախակի հրաժարվում էր հաց ուտելուց պատճառաբանելով, որ ախորժակ չունի: Օրերը անց է կացրել պատին հենված աթոռին քնած վիճակում:

3.2.6.1. Արդյոք Հ. Մովսիսյանի դրսևորած վարքագիծը համահունչ չէր ՀՀ պաշտպանության նախարարության Կենտրոնական ռազմաբժշկական հանձնաժողովի 2011թ. օգոստոսի 2-ին թիվ 1445 որոշմամբ ախտորոշված «Օրգանական փսիխոպաթոնման խանգարում, դեգատապտացիոն դեկոմենսացիա սուիցիդի փորձով» որի պատճառով, ՀՀ պաշտպանության նախարարության 2010 թվականի փետրվարի 26-ի թիվ 175 հրամանի 2 «բ» հոդվածի 1-ին սյունակի համաձայն՝ վերջինս «Պիտանի չէ զինծառայության խաղաղ ժամանակ, պիտանի է ոչ շարային ծառայության պատերազմի ժամանակ»:

3.2.6.2. Արդյոք ՀՀ պաշտպանության նախարարության Կենտրոնական ռազմաբժշկական հանձնաժողովի 2011թ. օգոստոսի 30-ի թիվ 49112 փորձագիտական եզրակացությունը, որի արդյունքում ՀՀ պաշտպանության նախարարի 2011թ. սեպտեմբերի 17-ի թիվ 1077 հրամանով Հայկ Մովսիսյանի վաղաժամկետ պահեստագոր զորացրվելը առողջական վիճակի պատճառով օրինական էր, թե ոչ:

3.2.6.3. Արդյոք ՀՀ ՊՆ 2011թ. սեպտեմբերի 17-ի թիվ 1077 հրամանը Հայկ Մովսիսյանին վաղաժամկետ պահեստագոր զորացրելու մասին քրեական գործ հարուցելու հիմք չէր:

3.2.7. Արդյոք Հ. Մովսիսյանի կողմից ինքնասպանություն գործելու հանգամանքը չի հերքել՝ ՀՀ ԱՆ կից ամբուլատոր դատափոհեբուժական փորձագիտական հանձնաժողովի թիվ 364/11 եզրակացությամբ տրված այն հանգամանքը, որ Հայկ Մովսիսյանը որևէ հոգեկան հիվանդությամբ չի տառապել և չի տառապում:

3.2.7.1. Արդյոք Հ. Մովսիսյանի կողմից ինքնասպանություն գործելուց հետո առկա չէր ՀՀ ԱՆ կից ամբուլատոր դատափոհեբուժական փորձագիտական հանձնաժողովի թիվ 364/11 եզրակացությունը տալու համար քրեական պատասխանատվության ենթարկելու բավարար հիմքեր:

¹⁵ Տես 2013թ. մարտի 18-ի քրեական գործի մասը կարճելու որոշման ԼՂՀ ոստիկանության ՔԿՎ-ն քննչական մեկուսարանի 8-րդ խցի կալանադր Սարիբեկ Արշավիրի Հակոբյանի ցուցմունքը:

3.2.8. Ըստ Սարիբեկ Հակոբյանի¹⁶ ցուցմունքի 2012թ. նոյեմբերի 27-ին Հ. Մովսիսյանը ոչ նախաճաշել է ոչ էլ ճաշել է՝ հայտնելով, որ ցանկություն չունի և քնել է մինչև ժամը 18:00: Սակայն լավ ընթրել է բոլորի հետ, որից հետո միասին մեկ անգամ «Մաֆյա» են խաղացել հետո գնացել է զուգարան ու քայլել խցով: Երբ ժամը 21:30-ին ազդանշան են տվել քնի նախապատրաստվելու համար իրենք շարունակել են խաղը, սակայն Հ. Մովսիսյանը լվացվել և պառկել է մահճակալին:

3.2.8.1. Արդյոք Հայկ Մովսիսյանի և նրա խցակիցների միջև «Մաֆյա» խաղալու արդյունքում Հ. Մովսիսյանը գումար է պարտվել, թե ոչ:

3.2.8.2. Արդյոք Հայկ Մովսիսյանի և նրա խցակիցների միջև «Մաֆյա» խաղալը կարող էր պատճառ հանդիսանալ Հ. Մովսիսյանի ինքնասպանության գործելուն, թե ոչ:

3.2.9. Արդյոք ինքնասպանության հակում ուեցող անձը ենթակա է զինվորական ծառայության, թե ոչ:

3.2.10. Արդյոք գորամասի հրամանատարի աշխատասենյակում Հ. Մովսիսյանի կողմից կատարված ինքնավնասումը պատճառահետևանքային կապով կապված չէր ինքնասպանության հետ:

3.2.11. Կատարված նախաքննությամբ չի պարզվել Հ. Մովսիսյանի աջ նախաբազուկի միջին երրորդականի հետին մակերեսին կենդանության օրոք պատճառված բութ առարկայից առաջացած մարմնական վնասվածքի առաջացման պատճառները:

3.2.12. Ըստ 2013թ. մարտի 18-ի քրեական գործի մասը կարճելու մասին որոշման¹⁷ պարզվել է, որ Հ. Մովսիսյանը տառապելով «Օրգանական փսիխոպաթոնման խանգարում, դեգատապտացիոն դեկոմենսացիա սուիցիդի փորձով», հիվանդությամբ ՀՀ Սյունիքի մարզի առաջին աստիճանի դատարանի 2012թ. նոյեմբերի 20-ի դատավճռով 3 տարի ժամկետով ազատազրկման դատապարտվելով, ինքնասպանություն կատարելու նպատակով, 7 օր անց՝ 2012թ. նոյեմբերի 27-ի լույս 28-ի գիշերը ժամը 24:50-ից 01:00-ի սահմաններում ԼՂՀ քննչական մեկուսարանի թիվ 8-րդ խցում սավանով կախվել է:

3.2.12.1. Արդյոք «Օրգանական փսիխոպաթոնման խանգարում, դեգատապտացիոն դեկոմենսացիա սուիցիդի փորձով», հիվանդությամբ անձին դատապարտելը հանցագործություն չէր:

3.2.12.1. Արդյոք «Օրգանական փսիխոպաթոնման խանգարում, դեգատապտացիոն դեկոմենսացիա սուիցիդի փորձով», հիվանդությամբ տառապող անձի նկատմամբ քրեական հետապնդում և դատապարտում իրականացրած պաշտոնական անձանց գործողություններում առկա չէր հանցագործություն:

3.2.13. Ըստ 2013թ. մարտի 18-ի քրեական գործի մասը կարճելու մասին որոշման¹⁸ Հայկ Մովսիսյանը պահվել է ԼՂՀ ՔԿՎ քննչական մեկուսարանի 8-րդ խցում որը, ունեցել է 6x4 այսինքն, 24 քմ. Տարածք, որտեղ առկա է եղել թվով 5 հատ երկհարկանի մահճակալ, խուցը նախատեսված է եղել 10 հոգու համար, սակայն տվյալ պահին գտնվել է 8 անձ:

¹⁶ Տես 2013թ. մարտի 18-ի քրեական գործի մասը կարճելու որոշման ԼՂՀ ոստիկանության ՔԿՎ-ն քննչական մեկուսարանի 8-րդ խցի կալանադր Սարիբեկ Արշավիրի Հակոբյանի ցուցմունքը:

¹⁷ Տես 2013թ. մարտի 18-ի քրեական գործի մասը կարճելու քննիչ Գ. Ամիրյանի որոշումը:

¹⁸ Տես 2013թ. մարտի 18-ի քրեական գործի մասը կարճելու քննիչ Գ. Ամիրյանի որոշման վերջին էջը:

Նշված մեկուսարանը, ներքին կարգի համաձայն ունեցել է հստակ վերկացի ժամ և քնի հրահանգ, որին չենթարկվելու դեպքում դատապարտյալները և ազատազրկված անձիք կարող են ենթարկվել կարգապահական տուժերի:

Ըստ մեջբերված փաստերի՝ Հայկ Սովսիսյանի պահման պայմանները չեն համապատասխանել, ոչ միջազգային նորմերին, ոչ ՀՀ գործող օրենքներին և ենթաօրենսդրական ակտերին: Այսպես ՄԻԵԴ Կալաշնիկովն ընդդեմ Ռուսաստանի Դաշնության¹⁹ կայացված որոշմամբ գտել է, որ դիմողի կալանքի պայմանները, հատկապես խցի լեփ-լեցուն լինելը, հակասանիտարական վիճակը և դիմողի առողջական վիճակի և բարօրության վրա դրա ունեցած բացասական ազդեցությունը, /.../, համարվում են արժանապատվությունը ստորացնող վերաբերմունք:

ՀՀ քրեակատարողական օրենսգրքի 73-րդ հոդվածը սահմանում է դատապարտյալին հատկացվող բնակելի տարածության նվազագույն չափը, մասնավորապես, համաձայն սույն հոդվածի՝ « /.../ Ուղղիչ հիմնարկում մեկ դատապարտյալին հատկացվող բնակելի տարածության չափը չի կարող պակաս լինել չորս քառակուսի մետրից»:

Նշված իրավունքն ամրագրված է նաև «Ձերբակալված և կալանավորված անձանց պահելու մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի 2-րդ պարբերությամբ, համաձայն որի՝ «/.../ Ձերբակալված և կալանավորված անձանց հատկացված բնակելի տարածության չափը չի կարող պակաս լինել չորս քառակուսի մետրից՝ յուրաքանչյուր անձի համար»:

Հայկ Սովսիսյանը պահվել ԼՂՀ ՔԿՎ քննչական մեկուսարանի 8-րդ խցում 8 հոգով, որը ունեցել է 24 քմ. տարածություն, հետևաբար յուրաքանչյուր ազատազրկված անձին բաժին է հասել 3 քմ: Ավելին մեկուսարանը իր տարօրինակ ռեժիմներով (վերկաց և 21:30 ժամին քուն հրահանգներով, որին չենթարկվել կարգապահական տուժի ենթարկվելու հիմք է), ինչպես նաև գուգորդվելով, Հ Սովսիսյանի սույն բողոքի 3.2.12. կետում նշված առողջական խնդիրներով ստորացրել են Հ Սովսիսյանը արժանապատվությունը:

3.2.13.1. Արդյոք մեկուսարանի ներգին կանոնակարգը, խցային պայմանները կարող էին Հ Սովսիսյանին ինքնասպանության հասցնել, թե ոչ:

3.2.14. Հայկ Սովսիսյանին ԼՂՀ ՔԿՎ քննչական մեկուսարանում պահելը օրինական էր, թե ոչ:

Ելնելով վերը թվարկվածից կարող ենք պնդել, որ նախաքննության մարմնի կողմից սույն գործի շրջանակներում չի ձեռնարկվել օրենքով նախատեսված բոլոր միջոցառումները հանցագործության, ինչպես նաև դրա կատարման հանգամանքները բացահայտելու համար:

Նախաքննության մարմնի վերը թվարկված կանխամտածված անգործության կամ դիտավորյալ նման գործողությունների արդյունքում չի ապահովվել ՀՀ Սահմանադրության 18-րդ հոդվածով և Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայի 2-րդ, 3-րդ, 6-րդ և 13-րդ հոդվածներով երաշխավորված իրավական պաշտպանության արդյունավետ միջոցների իրավունքը:

¹⁹ Stu` ՄԻԵԴ գանգատ թիվ 47095/99 գործով 2002 թվականի հուլիսի 15-ին կայացրած որոշումը

Ելնելով վերոգրյալից և հիմք ընդունելով ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 290-րդ հոդվածը՝

ԽՆԴՐՈՒՄ ԵՄ

վերացնել ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության քննիչ Ա. Բաբայանի 2013թ. դեկտեմբերի 10-ի քրեական գործով վարույթը կարճելու մասին որոշումը և գործը ուղարկել նախաքննության:

Կից ներկայացնում եմ՝

1. ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության քննիչ Ա. Բաբայանի 2013թ. դեկտեմբերի 10-ի քրեական գործով վարույթը կարճելու մասին որոշումը,

2. ՀՀ ԼՂՀ հատուկ քննչական բաժնի քննիչ Գ. Ամիրյանի 2013թ. մարտի 18-ի քրեական գործով մասը կարճելու որոշման պատճենը,

3. ՀՀ գլխավոր դատախազ Գ. Կոստանյանի 2014թ. հուլիսի 14-ի որոշման պատճենը,

4. Հ. Պետրոսյանի կողմից Ա. Զալյանի և Ա. Սաքունցին տրված լիազորագրի պատճենը,

5. Ա. Զալյանի և Ա. Սաքունցի անձնագրերի պատճենները:

Դիմողի ներկայացուցիչներ՝

Ա. Սաքունց

Ա. Զալյան

25. 07. 2014թ.